

ตัวละครอมนุษย์กับวัฒนธรรมศึกษาในมังงะญี่ปุ่น*

บทคัดย่อ

งานวิจัยในหัวข้อ “ตัวละครอมนุษย์กับวัฒนธรรมศึกษาในมังงะญี่ปุ่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวบทมังงะฉบับภาษาไทย (การ์ตูนเล่ม) 3 เรื่อง ที่นำเสนอตัวละครประเภท “อมนุษย์” คือเรื่อง *โตเกียวภูล* (Tokyo Ghoul) *Parasyte* หรือชื่อไทยว่า *ปรสิต* และเรื่อง *Attack on Titan* ชื่อไทยว่า *ฝ่าพิภพไททัน* โดยระเบียบวิธีวิจัยคือ การอ่านละเอียด (close reading) และนำทฤษฎีด้านวัฒนธรรมศึกษาคือ เสน่ห์แบบเป็นอื่น (exotism) ความเป็นอื่น (otherness) แนวคิดนิเวศสำนึก และทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์คือ สภาวะแปลกแยก (uncanny) มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมาย โดยนัยของตัวบทมังงะทั้งสามเรื่อง จากการวิเคราะห์พบว่า การที่มังงะกลุ่มนี้ได้รับความนิยมไปทั่วโลกเพราะมีลักษณะร่วมกันคือ การนำเสนอตัวละครประเภทอสูรกายหรืออมนุษย์คือ กูล ปรสิท และยักษ์ไททัน เมื่อศึกษาตัวละครอมนุษย์ในมังงะสามเรื่องนี้ด้วยแนวคิดวัฒนธรรมศึกษาพบว่า การสร้างตัวละครอมนุษย์ที่มีลักษณะลูกผสมและการกินเนื้อมนุษย์ก่อให้เกิดเสน่ห์แบบเป็นอื่น ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดความหวาดสะพรึงต่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่กำลังถูกคุกคามด้วยความเป็นอื่น อีกทั้งการที่ผู้แต่งแสดงสภาวะแปลกแยกของตัวละครอมนุษย์เหล่านี้ได้ตั้งคำถามเชิงปรัชญาเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์และการดำรงอยู่แบบตั้งตนเป็นสิ่งมีชีวิตสูงสุดในห่วงโซ่อาหารของมนุษย์เพื่อนำไปสู่การทบทวนตนเอง และการสร้างจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของมนุษย์

คำ

สำคัญ

มังงะญี่ปุ่น เสน่ห์แบบเป็นอื่น สภาวะแปลกแยก ความเป็นอื่น นิเวศสำนึก

* บทความนี้ได้ปรับปรุงจากผลงานที่นำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 13 สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย วันที่ 14-15 พฤศจิกายน 2562

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “ตัวละครอมนุษย์กับวัฒนธรรมศึกษาในมังงะญี่ปุ่น” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ภาควิชาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ งบประมาณเงินรายได้ ปีงบประมาณ 2561

Non-human Beings and Cultural Studies in Japanese Manga*

Abstract

The study “Non-human Beings and Cultural Studies in Japanese Manga.” aims to analyze 3 Japanese Manga in Thai version (cartoon books) which present non-human being characters: *Tokyo Ghoul*, *Parasyte*, and *Attack on Titan* by employing research methodologies are close reading, cultural studies theories such as exotism, otherness, ecological conscience and psychological analysis of uncanniness in analyzing connotations in 3 Manga cartoon books. This study reveals that these popular manga books share similarities in presenting non-human being characters, such as Ghoul, Parasyte, and Titan. Cultural study shows that the creation of hybrid non-human beings and cannibalism caused exotism and their popularity. Meanwhile it arouses human fearfulness from the thought of humans being threatened by otherness. Additionally, the uncanniness of these non-human beings provides philosophical questions to human beings concerning humanity and humans positioning themselves at the top of the food chain in order to re-examine themselves and establish environmental and ecological consciences among them.

Key words

Japanese manga, exotism, uncanny, otherness, ecological conscience

* This paper is the revised version of paper presented at the 13th JSAT Annual Conference in 14-15 November 2019.

This paper is a part of the full research papers entitled “Non-human Beings and Cultural Studies in Japanese Manga.” This research was supported by the Eastern Languages Department Research Fund 2018, Faculty of Humanities, Kasetsart University.

1. บทนำ

วรรณกรรมเป็นเครื่องสะท้อนสังคมและค่านิยมแห่งยุคสมัย หากต้องการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของชาติใดสามารถศึกษาได้จากวรรณกรรมของชาตินั้น ในกรณีของประเทศญี่ปุ่น นอกจากตัวบทวรรณกรรมแล้ว ญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์สื่อประเภทมังงะหรือการ์ตูนไลท์โนเวล (light novel) แอนิเมชัน วิดีโอเกม และภาพยนตร์ประเภทไลฟ์-แอคชั่น จนแพร่หลายไปทั่วโลก สื่อสมัยใหม่ของญี่ปุ่นอย่างมังงะและแอนิเมชันจึงสามารถนำมาใช้ศึกษาวิเคราะห์สังคมญี่ปุ่นได้ อีกทั้งมังงะและแอนิเมชันสามารถสะท้อนแนวคิดที่กว้างขวางไปถึงความเป็นสากลที่มนุษยชาติมีส่วนร่วมกันได้ ขอบเขตงานวิจัยในหัวข้อ “ตัวละครมนุษย์กับวัฒนธรรมศึกษาในมังงะญี่ปุ่น” คือการศึกษาตัวบทมังงะ 3 เรื่อง (การ์ตูนเล่มฉบับภาษาไทย) ที่นำเสนอตัวละครประเภท “อมนุษย์” คือเรื่อง *โตเกียว กูล* (Tokyo Ghoul) มังงะเรื่อง *Parasyte* หรือชื่อไทยว่า *ปรสิท* และเรื่อง *Attack on Titan* ชื่อไทยว่า *ฝ่าพิภพไททัน* เนื่องจากพบว่ามังงะที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลกกลุ่มนี้มีลักษณะร่วมกันคือการนำเสนอตัวละครประเภทอสุรกายหรืออมนุษย์คือ กูล ปรสิท และยักษ์ไททัน โดยการศึกษามุ่งใช้ระเบียบวิธีทางวัฒนธรรมศึกษา (cultural studies) และแนวทางจิตวิเคราะห์เพื่อพิจารณาในประเด็นเสน่ห์แบบเป็นอื่น (exotism) ความเป็นอื่น (otherness) และสภาวะแปลกแยก (uncanny) ที่ถูกนำเสนอผ่านตัวละครเหล่านี้ รวมถึงขยายขอบเขตการวิจัยโดยใช้แนวคิดนิเวศสำนักในการวิเคราะห์ว่ามังงะเล่มของญี่ปุ่นมีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับนิเวศสำนักโดยใช้ตัวละครอมนุษย์เป็นสื่อกลางในการนำเสนออย่างไร

1.1. ความนิยมและแพร่หลายของมังงะเล่มทั้ง 3 เรื่อง

โตเกียว กูล (Tokyo Ghoul) ในชื่อภาษาญี่ปุ่นว่า

東京喰種 (Tokyo Garu) เผยแพร่ครั้งแรกในรูปแบบการ์ตูนหรือมังงะญี่ปุ่น ประเภทที่เรียกว่าดาร์คแฟนตาซี โตเกียว กูล เป็นซีรีส์มังงะต่อเนื่องขนาดยาวที่เขียนและวาดภาพโดย ซุย อิชิดะ (Sui Ishida) พิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารมังงะชื่อ *Weekly Young Jump* ช่วงเดือนกันยายน ค.ศ.2011 และกันยายน ค.ศ.2014 ได้รับการรวบรวมเป็นชุด 14 เล่มในเดือนสิงหาคม ค.ศ.2014 และยังเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ของ Jump Live ด้วย ต่อมามังงะเรื่องนี้มีการดัดแปลงเป็นซีรีส์แอนิเมชันทางโทรทัศน์ 12 ตอน โดยสตูดิโอ Pierrot ออกอากาศทาง Tokyo MX ช่วงเดือนกรกฎาคมและกันยายน ค.ศ.2014 และกลับมาอีกครั้งในซีซั่นสองในชื่อ Tokyo Ghoul √A (Tokyo Ghoul Root A) ดำเนินเรื่อง 12 ตอนตามเนื้อหาของมังงะ เริ่มออกอากาศเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ค.ศ.2015 มิเพียงเท่านั้น บริษัท Viz Media ในประเทศสหรัฐอเมริกายังได้ตีพิมพ์มังงะเรื่องนี้และบริษัท Funimation ซื้อลิขสิทธิ์เพื่อนำไปทำเป็นสตรีมมิ่งและโฮมวิดีโอ แอนิเมชันเรื่อง *โตเกียว กูล* ได้รับรางวัล Madman Entertainment ในสาขา digital distribution ของประเทศออสเตรเลีย โตเกียว กูล ได้รับการดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ประเภทไลฟ์-แอคชั่น ฉายในประเทศญี่ปุ่นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.2017 และภาพยนตร์แอนิเมชันในค.ศ.2018 ด้วยความนิยมทำให้ *โตเกียว กูล* ถูกปรับเปลี่ยนเป็นไลท์โนเวล (light novel) แอนิเมชันซีรีส์โทรทัศน์ วิดีโอแอนิเมชัน วิดีโอเกม และภาพยนตร์ประเภทไลฟ์-แอคชั่น

มังงะเรื่อง *Parasyte* หรือชื่อไทยว่า *ปรสิท* ชื่อญี่ปุ่นว่า 寄生獣 (Kiseijū) หมายถึงอมนุษย์ปรสิท (Parasitic Beasts) เป็นชุดมังงะสยองขวัญแนววิทยาศาสตร์ (Science fiction horror manga) เขียนและวาดภาพโดย ฮิโตชิ อิวาคิ (Hitoshi Iwaaki) ตีพิมพ์ในนิตยสาร *Kodansha's Afternoon* ระหว่างปีค.ศ. 1988-1995 มังงะเรื่อง *ปรสิท* ตีพิมพ์ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรกโดย Tokyopop, Del Rey

และ Kodansha Comics มังงะเรื่องนี้ได้ถูกดัดแปลงเป็น ภาพยนตร์ไลฟ์-แอคชั่นในประเทศญี่ปุ่นช่วงปีค.ศ.2014 และ 2015 และดัดแปลงเป็นซีรีส์แอนิเมชันโทรทัศน์โดย Madhouse ในชื่อ **Parasyte -the maxim-** 寄生獣 セイの格率 (Kiseija Sei no Kakuritsu) ออกอากาศ ในประเทศญี่ปุ่นช่วงตุลาคม ค.ศ.2014 และมีนาคม ค.ศ.2015 เวอร์ชันให้เสียงภาษาอังกฤษออกอากาศที่ Adult Swim's Toonami block ในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงตุลาคม ค.ศ.2015 และเมษายน ค.ศ.2016

เรื่อง **Attack on Titan** ชื่อไทยว่า **ผ่าพิภพไททัน** ชื่อญี่ปุ่นว่า 進撃の巨人 (Shingeki no Kyojin) เป็นชุดมังงะภาษาญี่ปุ่นที่แต่งและวาดภาพโดย ฮาจิเมะ ฮิซายามะ (Hajime Isayama) ชุดมังงะนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกในนิตยสาร **Kodansha 's Bessatsu Shōnen** ในเดือนกันยายน ค.ศ.2009 ได้รับการรวบรวมเป็นชุด 25 เล่มในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2018 ฉากของเรื่อง **ผ่าพิภพไททัน**คือโลกซึ่งมนุษย์อาศัยอยู่ในเมืองล้อมด้วย กำแพงใหญ่ยักษ์ที่ปกป้องมนุษย์จากมนุษย์กลายพันธุ์ ร่ายยักษ์ที่เรียกว่า ไททัน พวกไททันมีความสูงแตกต่างกันไปและจับมนุษย์กินอย่างไม่มีที่สิ้นสุดและไร้เหตุผล เรื่องนี้มีศูนย์กลางเรื่องอยู่ที่ อีเรน ยีเจอร์ (Eren Yeager) และเพื่อนวัยเด็กของเขา มिकास่า อักเคอร์มัน (Mikasa Ackerman) และอาร์มิน อาร์ลิต (Armin Arlert) ผู้เข้าร่วมในกองทัพทหารเพื่อสู้กับไททันหลังจากบ้านเกิดของพวกเขาถูกบุกรุกและไททันจับแม่ของอีเรนกิน อีเรนสาบานว่าจะแก้แค้นให้แม่และฆ่าไททันให้สิ้นไป เมื่อเรื่องดำเนินไปความจริงเกี่ยวกับไททันค่อยๆเผยสู่ผู้อ่าน เรื่องเล่าเปลี่ยนศูนย์กลางไปที่ ฮิสทอเรีย เรซซ์ (Historia Reiss) ผู้นำทีม เลวี (Levi) กริชา (Grisha) บิดาของอีเรน และตัวละครสนับสนุนอื่นๆ

ไลท์โนเวลเรื่อง**ผ่าพิภพไททัน**ชุด **Before the Fall** ได้รับการดัดแปลงจากฉบับมังงะและเผยแพร่ในเดือนตุลาคม ค.ศ.2011 ต่อมามีการดัดแปลงเรื่องนี้เป็นแอนิเมชันโทรทัศน์โดยบริษัท Wit Studio

และ Production I.G ออกอากาศในประเทศญี่ปุ่นทาง MBS ตั้งแต่ค.ศ.2013-2018 รวมทั้งสิ้นสามซีซั่น **ผ่าพิภพไททัน**มีการดัดแปลงเป็นวิดีโอเกมโดย Nitroplus รวมมือกับ I.G และมีการปรับตามแอนิเมชันโดยบริษัทพัฒนาเกม Spike Chunsoft อีกด้วย มีการดัดแปลงเป็น ภาพยนตร์ประเภทไลฟ์-แอคชั่นในชื่อ Attack on Titan และ Attack on Titan: End of the World อีกทั้งยังผลิตเป็นเว็บซีรีส์แบบไลฟ์-แอคชั่น ในค.ศ.2015 มังงะเรื่องนี้ตีพิมพ์ในประเทศสหรัฐอเมริกาโดย Kodansha USA ชุดนิตยสารสามชุดตีพิมพ์โดย Vertical และแอนิเมชันเรื่องนี้ยังถูกซื้อลิขสิทธิ์จากประเทศสหรัฐอเมริกาและ Manga Entertainment ประเทศอังกฤษ และโดย Madman Entertainment ประเทศออสเตรเลีย **ผ่าพิภพไททัน** จึงนับเป็นมังงะที่ประสบความสำเร็จทางการค้ามากที่สุด ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2018 มังงะเรื่องนี้ได้รับการพิมพ์ซ้ำถึง 74 ล้านชุดจนทำให้เรื่องนี้กลายเป็นซีรีส์มังงะที่ขายดีที่สุดทำให้เกิดการสร้างแอนิเมชันและได้รับการวิพากษ์พูดถึงอย่างกว้างขวางตามมา

ชุดมังงะ**ผ่าพิภพไททัน**ได้รับความนิยมอย่างมากไม่เพียงแต่ในประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น แต่แพร่ขยายไปทั่วโลก ภาพของแอนิเมชันเรื่องนี้เป็นข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์ฟรีในฮ่องกงในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.2013 ในจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันก็นิยมมังงะเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน **ผ่าพิภพไททัน**ได้รับความสนใจจากนักวิจารณ์ดังที่ปรากฏในนิตยสาร **Electronic Times** ของประเทศเกาหลีใต้ กล่าวหาว่า**ผ่าพิภพไททัน**เป็นการส่งสารด้านกำลังการทหารที่ตอบสนอง นายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้นคือนายชินโซ อาเบะ (Shinzo Abe) และชุดมังงะนี้ยังสั่นสะเทือนเยาวชนฮ่องกงที่เห็นว่าการบุกรุกของไททันคือภาพแทนของจีนแผ่นดินใหญ่ นักวิจารณ์สื่อฮ่องกง หวง ยูง-ทัต (Wong Yeung-tat) ชื่นชมแนวทางของนักเขียนอย่าง ฮิซายามะและความแปลกใหม่ของฉากใน**ผ่าพิภพไททัน**ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้อ่านตีความได้อย่างหลากหลาย

ในค.ศ.2013 สื่อแอนิเมชันเรื่องนี้ถูกเชื่อมโยงกับโพสต์บล็อก (blog) ของอิชายามะที่บ่งชี้ว่าการออกแบบตัวละคร ดอท พิกซิส (Dot Pixis) มีที่มาจากแม่ทัพจักรพรรดิญี่ปุ่นนาม อะคิยามะ โยชิฟูรุ (Akiyama Yoshifuru) ทำให้เกิดการวิพากษ์เรื่องสถิติทางสงครามของนายพลท่านนี้และการข่มขู่กักขังอย่างอิชายามะซึ่งเชื่อกันว่าเป็นการโจมตีจากภายนอกที่ไม่ใช่ชาวญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้ **ผ่าพิภพไททัน** จึงเป็นตัวบทที่ดีในการศึกษาประเด็นทางการเมือง ด้วยความนิยมและแพร่หลายของมังงะแนวมนุษย์ทั้งสามเรื่องนี้ที่มีลักษณะร่วมกันคือตัวละคร “อมมนุษย์” จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกเป็นตัวบทในการศึกษา

1.2 เนื้อหาหลักและลักษณะร่วมในมังงะเล่มที่ 3 เรื่อง

โตเกียวภูล สร้างฉากในรูปแบบความจริงเสมือนหรือความจริงทางเลือก (alternative reality) ที่อมมนุษย์ในรูปแบบภูล (ghoul) กินมนุษย์เป็นอาหารและยังมีรูปร่างเหมือนมนุษย์ปุถุชนทั่วไป การดำรงอยู่ร่วมกับมนุษย์ของภูลนั้นเป็นความลับ อีกทั้งภูลยังหลบซ่อนวิถีภูลเพื่อหลบเลี่ยงความปรารถนาในอำนาจเหนือมนุษย์ เนื่องด้วยความเร็ว ผัสสะ และความสามารถในการเกิดใหม่ที่เหนือชั้นของภูลอาจนำมาซึ่งการครองโลกแทนมนุษย์ ภูลโดยทั่วไปแข็งแรงกว่ามนุษย์ปุถุชนมากมายนัก ผิวหนังมีความทนทานต่ออาวุธทุกประเภทและมีอวัยวะพิเศษที่เรียกว่า Kagune (赫子) ซึ่งจะปรากฏชัุดออกมาเพื่อให้ภูลใช้เป็นเครื่องมือเมื่อมีการต่อสู้เกิดขึ้น คุณลักษณะเด่นของภูลอีกประการหนึ่งคือ เมื่อภูลตื่นเต้นหรือหิว เยื่อหุ้มตาจะกลายเป็นสีดำและม่านตากลายเป็นสีแดง การเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้ของภูลเรียกว่า Kakugan (赫眼, red eye) ในกรณีของลูกครึ่งภูลจะมีการเปลี่ยนแปลงของดวงตาเพียงข้างเดียวเท่านั้น ลูกครึ่งภูลคือผู้ที่กำเนิดจากภูลและมนุษย์ปกติ หรืออาจเกิดจากการปลูกถ่ายยีนจากอวัยวะของภูลสู่ร่างกายมนุษย์ได้ทั้งสองกรณี แต่ลูกครึ่งภูลจะมีความแข็งแกร่งมากกว่าภูลแท้ที่เรียกว่าภูล

เลือดบริสุทธิ์ (pure-blood ghoul) ลูกครึ่งภูลสามารถกินอาหารได้เหมือนมนุษย์ปกติ ในการล่าภูลนั้นนำโดยองค์การที่สนับสนุนโดยรัฐหลายองค์กร แต่องค์กรที่สำคัญที่สุดคือ CCG

เรื่องราว **โตเกียวภูล** กล่าวถึงชีวิตของ เคน คาเนกิ (Ken Kaneki) นักเรียนมัธยมผู้เกือบเอาชีวิตไม่รอดจากการเผชิญหน้ากับ ริเซะ คามิชิโร (Rize Kamishiro) คู่รักของเขาที่เผยว่าตนเองเป็นภูล เขาถูกนำส่งโรงพยาบาลในอาการโคม่า หลังจากหายป่วย เคนพบว่าตัวเขาได้รับการผ่าตัดที่ทำให้เขานั้นกลายเป็นมนุษย์ครึ่งภูล อวัยวะบางส่วนของริเซะถูกปลูกถ่ายสู่ร่างกายเคนทำให้เขากลายเป็นภูลที่ต้องบริโภคเนื้อมนุษย์เพื่อดำรงชีพ ภูลผู้จัดการร้านกาแฟ Anteiku ช่วยสอนเขาให้ดำรงชีพใหม่ในฐานะคนครึ่งภูล เคนพยายามอย่างมากในการใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับกลุ่มสังคมนภูล ในขณะที่เดียวกันก็ต้องปกปิดอัตลักษณ์ภูลของเขาจากเพื่อนๆ โดยเฉพาะ ฮิเดะโยชิ นากาชิกะ (Hideyoshi Nagachika) ผู้เป็นเพื่อนสนิทที่สุดของเขา ซีรีส์ **โตเกียวภูล** ฉบับต่อมาคือ **Tokyo Ghoul [Jack]** เล่าถึงชีวิตของ คิโช อะริมา (Kisho Arima) และ ไทชิ ฟุระ (Taishi Fura) ตัวละครจากซีรีส์หลัก ผู้กลายมาเป็นเพื่อนกันเมื่อพวกเขาเข้าร่วมกองกำลังเพื่อพิสูจน์การตายของเพื่อนไทชิ จากการฆาตกรรมของภูลจนนำไปสู่การตามรอยอะริมาของไทชิ และการเข้าร่วมกับองค์กร CCG (Commission of Counter Ghoul) สมาพันธ์เพื่อการจัดการอาชญากรรมที่เกิดจากภูล และในซีรีส์ต่อมา **Tokyo Ghoul: re** กล่าวถึงการสูญเสียความทรงจำของเคนจากการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเขาในนาม ไฮเซะ ซาซากิ (Haise Sasaki) สืบเนื่องจากการที่สมองของเคนถูกทำลายอย่างรุนแรงจากคิโช อาริมะ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมกลุ่มนักสืบพิเศษของ CCG ที่เรียกว่า Quinx Squad ซึ่งผ่านการปลูกถ่ายอวัยวะภูลเช่นเดียวกับเขาเพื่อให้มีพลังพิเศษแบบภูล แต่ยังคงสามารถดำรงชีวิตปกติแบบมนุษย์ปุถุชนได้

เรื่องราวมังงะ **ปรลิต** บอกเล่าเรื่องราวของนักเรียน

มัธยมปลายอายุ 17 ปีชื่อ ซินิจิ อิซุมิ (Shinichi Izumi) ผู้อาศัยอยู่กับครอบครัวในย่านเจียบสงบในเมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น คำคืนหนึ่งสิ่งประหลาดคล้ายหนอน ส่วนหัวคล้ายส่วนเจาะที่เรียกว่า ปรสิต ปรากฏตัวขึ้น มันสามารถเจาะเข้าสมองของมนุษย์ให้เป็นโฮสต์ (host) ผ่านทางรูหูและรูจมูก ปรสิตตัวหนึ่งพยายามคืบคลานเข้ารูจมูกของซินิจิขณะที่เขานอนหลับแต่ไม่สำเร็จเพราะเขาตื่นเสียก่อน แต่ปรสิตได้เข้าสู่ร่างกายของเขาด้วยการเจาะหลุมเข้าไปในแขนแทน ในเวอร์ชันญี่ปุ่น ปรสิตเข้าทางแขนขวาของเขาและถูกขนานนามว่า Migi (ミギ) แปลว่า ขวา แต่ในภาคภาษาอังกฤษที่ผลิตโดยบริษัท Tokyopop ค.ศ.1990 ปรสิตเข้าทางแขนซ้ายของซินิจิ และถูกเรียกว่า ซ้าย (Lefty) ซินิจิสามารถป้องกันมิให้ ปรสิตมิกิ (Migi) เข้าสู่สมองได้ สิ่งมีชีวิตทั้งสองตัวนี้มีบุคลิกและความคิดที่แตกต่างกันไป เมื่อยามเผชิญกับ ปรสิตตัวอื่น พวกมันใช้ประโยชน์จากสถานการณ์และสร้างสัมพันธที่แข็งแกร่ง ทำงานร่วมกันเพื่อความอยู่รอด สิ่งนี้ทำให้พวกมันแข็งแกร่งในการสู้รบกับปรสิตอื่นที่โจมตีพวกมันบ่อยครั้งเพราะต้องการให้สมองของซินิจิได้รับบาดเจ็บ ซินิจิจึงรู้สึกลัวว่าตนถูกบีบบังคับให้ต้องสู้กับปรสิตอื่นที่เห็นว่ามนุษย์นั้นเป็นอาหารด้วยความช่วยเหลือของมิกิ

ในมังงะเรื่องนี้ ปรสิตเป็นสิ่งมีชีวิตไร้ถิ่นกำเนิดซึ่งเริ่มต้นมาก็เป็นสิ่งมีชีวิตรูปร่างคล้ายหนอนและสามารถเข้าสู่ร่างกาย ระบบสมองของมนุษย์ได้ เพื่อที่จะเข้าไปหลอมรวมตัวมันพร้อมกับทำลายอัตลักษณ์สมองของโฮสต์ที่มันฝังตัวอยู่ด้วย ปรสิตจะใช้อวัยวะที่จำเป็นที่สุดของร่างกายโฮสต์เพื่อให้ตัวมันมีชีวิตดังนั้นปรสิตจึงถูกขับเคลื่อนด้วยความต้องการฆ่ามนุษย์ หลังจากที่มันหลอมตัวเองเข้ากับโฮสต์แล้ว ปรสิตจะแสดงความสามารถหลากหลายที่ทำให้มันเป็นคู่ปรับที่อันตรายที่สุดของมนุษย์ พื้นที่ที่มันเข้าถึงได้ในครั้งแรกอย่างศีรษะจะถูกเปลี่ยนเป็นทิวซอเนกประสงค์สำหรับปรสิต (versatile parasite tissue) ซึ่งสามารถรองรับรูปแบบการป้องกัน

และการทำร้ายจากปรสิตได้หลายรูปแบบ ปรสิตที่ประสบความสำเร็จในการครอบครองสมองของโฮสต์จะสามารถทำให้สมรรถภาพทางร่างกายของโฮสต์เพิ่มสูงขึ้นได้ โดยทั่วไปแล้ว ศักยภาพความฉลาดของปรสิตนั้นใกล้เคียงกับมนุษย์เนื่องจากความคิดของมันเป็นเหตุเป็นผลและเย็นชา ไร้อารมณ์ พวกมันยังสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วไปตามสภาพแวดล้อม เช่น ปรสิตมิกิ ที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ภายในคำคืนเดียวที่อ่านหนังสือวิชาภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่ปรสิตส่วนใหญ่ มักทำงานล่าช้าทำให้การฆาตกรรมของขบวนการขึ้นที่เรียกว่า การฆาตกรรมแบบเนื้อสับ (mincemeat murders) ในบางกรณี ปรสิตจะรวมกลุ่มเพื่อรักษาจำนวนไว้ ในตอนสุดท้าย ซินิจิพบว่าปรสิตอาจจะสร้างมาเพื่อเป็นพัฒนาการโต้กลับเผ่าพันธุ์มนุษย์นำมาสู่บทสรุปของเรื่องที่ปรสิตที่รอดชีวิตถูกสรุปว่าไปหลบซ่อนและปรับตัวไปกับสังคมมนุษย์สืบไป

เรื่อง*ผ่าพิภพไททัน*ใช้ฉากหนึ่งร้อยปีก่อนเริ่มเรื่องในโลกเสมือนหรือโลกทางเลือก (alternate world) มนุษย์กลายเป็นยักษ์ใหญ่ยักษ์หรือไททัน (巨人 Kyojin) ปรากฏขึ้นฉับพลันและกลืนกินมนุษย์โดยไม่มีเหตุผล มนุษย์ที่เหลืออยู่มีเพียงกำแพงหิมาสถาปัตยกรรมอันโอ้อวมไว้ กำแพงนอกสุดคือ กำแพงมาเรีย (ウォール・マリア Woru Maria) กำแพงส่วนกลางคือ กำแพงโรส (ウォール・ローズ Woru Roze) กำแพงในสุดคือ กำแพงชินา (ウォール・シーナ Woru Shina) ภายในกำแพงสามกำแพงนี้ มนุษย์อยู่กันอย่างหวาดกลัวมากกว่าร้อยปี หลายคนเติบโตโดยไม่เคยพบเห็นไททัน แต่ทุกสิ่งก็เปลี่ยนไปเมื่อวันหนึ่ง ยักษ์ไททันสูงหกสิบเมตร โคลอสัสไททัน (Colossus Titan) ผุดขึ้นอย่างประหลาดหลังจากการโจมตีของไททันและทำให้กำแพงนอกแตกแล้วไปห้าสิบเมตรในเขต ชิกันชินา (Shiganshina) ใกล้กำแพงมาเรีย ทำให้ยักษ์ไททันสามารถบุกเข้ามาในเขตได้ ไททันพร้อมอาวุธบุกเข้ามาในกำแพงมาเรีย บังคับให้มนุษย์ต้องลงที่งดินแดนระหว่างกำแพงมาเรียและกำแพงโรส เกิดการ

จำกัดประชาชนให้อยู่ในกำแพงชั้นในทำให้เกิดการเพื่อ
ของประชากรจนเกิดความอดอยาก

ไททันคือมนุษย์ยักษ์กลายเป็นสูงถึงห้าสิบลูก
และมีเรือนร่างแบบชายแต่ไม่มีเครื่องเพศ แม้ว่าพวก
มันไม่ต้องการอาหาร แต่มันก็มักโจมตีและกินมนุษย์
ไททันนำพลังมาจากแสงอาทิตย์ นอกจากนั้นไททันยัง
ไม่มีระบบย่อยอาหาร เมื่อมันกินเหยื่อมนุษย์เข้าไป ไททัน
จะอ้วกลูกบอลใหญ่เมือกเหลวออกมาที่เรียกว่าบอลขน
(hairballs) ลูกบอลนี้มีซากมนุษย์อยู่ใน หนึ่งของไท
ทันหนาแข็งยากจะเจาะหรือฟันได้ และพวกมันยังฟัน
คืนชีพได้เร็วจากบาดแผลทุกชนิด ยกเว้นจุดอ่อนที่สุด
ของมันคือต้นคอ ในเรื่องนำเสนอการสู้รบระหว่างไททัน
กับกองทัพซึ่งแบ่งเป็นสามกลุ่ม ทหารกลุ่มที่มีบทบาท
มากคือกลุ่ม Survey Corps (調査兵団 Chōsa Heidan)
ที่บุกเข้าไปในแดนไททันเพื่อยึดพื้นที่คืน กลุ่ม Survey
Crops ถูกดูแลอย่างมากจากสังคมเพราะมีจำนวน
คนตายเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจนและมีความลับน้อย
มาก กลุ่มทหารที่มีบทบาทรองลงมากคือกลุ่ม Garrison
Regiment (駐屯兵団 Chuton Heidan) ที่คอยดูแล
กำแพงและชาวเมือง กลุ่มที่สามคือกลุ่ม Military Police
Brigade (憲兵団 Kenpeidan) ผู้ดูแลครอบครัวราชวงศ์
ที่อยู่สุขสงบที่สุดในกำแพงชั้นใน แม้ว่าจะมีการโกงกิน
คอร์รัปชันทางการเมืองก็ตาม กองทหารเหล่านี้ใช้ตะขอ
กับเชือกถ่วงเป็นอาวุธเรียกว่า Vertical Maneuvering
Equipment (立体機動装置 Rittai Kidō Sochi) ที่
ทำให้พวกเขาสามารถกระโดดข้ามและโรยตัวจากกำแพง
ต้นไม้และตึกใกล้เคียงเพื่อโจมตีไททัน โดยมีดาบคู่และ
ท่อแก๊ซที่ทำให้ลอยตัวสูงในอากาศได้

เรื่องราวเปิดเผยภายหลังว่าไททันนั้นถูกสร้างขึ้น
เมื่อ วายเมีย ฟริทซ์ (Ymir Fritz) พบแหล่งของชีวิต
อินทรีย์ทั้งหมด “source of all organic life” และกลายเป็น
ไททันต้นแบบที่เธอสามารถสร้างและควบคุมไททัน
อื่นได้ เมื่อวายเมียตายลง ผลข้างเคียงก่อให้เกิดไททัน
ตามมาในสิบสามปีให้หลัง ตัวเธอแยกกลายเป็นไททัน

เก้าต้นที่ความสามารถของพวกมันสามารถส่งทอดให้
ใครก็ได้ เมื่อคนรุ่นก่อนหน้าที่เป็นไททันตายลง ไททัน
แบ่งออกเป็นเก้าชนิดคือ the Founding Titan, the
Attack Titan, the Colossus Titan, the Armored
Titan, the Female Titan, the Beast Titan, the
Jaw Titan, the Cart Titan และ the War Hammer
Titan กษัตริย์องค์ที่ 145 ผู้มีพลังของไททันบุกเบิก (The
Founding Titan) เดินทางมาที่เกาะพาราดีส (Paradis)
ที่เขาเคยใช้ Colossus Titans สร้างกำแพงและลบ
ความทรงจำเรื่องวายเป็นเพื่อที่พวกเขาจะได้ไม่รู้อะไร
เกี่ยวกับโลกภายนอก เรื่องราวของ*ผ่าทิพย์ไททัน*จึงเกี่ยว
พันกับการผจญภัยของ อีเรน, มิคาสา, อาร์มิน ผู้ซึ่งเคย
อยู่ที่เมืองชินกาซึนา แต่เมื่อกำแพงมาเรียกพังลงเพราะ
the Colossal Titan กับ the Armored Titan เหล่า
ไททันจึงสามารถบุกเข้าเมืองชินกาซึนาได้ทำให้เกิดการ
อพยพพลาจล อีกทั้งการถูกจับตาโดยไททันสร้างความ
หวาดกลัวแก่พลเมือง แม่ของอีเรนถูกจับกิน พ่อของเขา
หายไปอย่างลึกลับหลังจากมอบกุญแจห้องใต้ดินให้เขา
อีเรนจึงต้องการฆ่าไททันให้สิ้นไปและสมัครเข้าสู่กองทัพ
พร้อมกับเพื่อน ๆ ของเขา

จากเนื้อหาของมังงะทั้งสามเรื่องนี้แสดงให้เห็น
การประกอบสร้างตัวละครประเภทมนุษย์ได้อย่าง
ซับซ้อนและน่าสนใจ การกล่าวถึงที่มาของมนุษย์ใน
ทั้งสามเรื่องนี้แตกต่างกัน แต่ลักษณะที่มีร่วมกันคือ
มนุษย์ล้วนอยู่ในสถานะของเหยื่อสำหรับอมมนุษย์เหล่านี้
อมมนุษย์ถูกนำเสนอให้เป็นชั่วตรงข้ามกับมนุษย์ ใน
ขณะเดียวกันก็ปรากฏตัวละครลูกผสมที่มีลักษณะ
อมมนุษย์และมนุษย์ในคนเดียวคือ ตัวละครที่ถูกปลูก
ถ่ายอวัยวะ ลูก ตัวละครที่ถูกประสิทธิ์ฝังในร่างกาย และ
ตัวละครสามารถกลายร่างเป็นไททันได้ ลักษณะดัง
กล่าวนำมาสู่การศึกษาแนววัฒนธรรมศึกษาและจิต
วิเคราะห์ เมื่อพิจารณาว่าสิ่งที่มนุษย์หวาดกลัวและผลัก
ให้เป็นอื่นไปนั้น (กุล, ประสิต, ไททัน) แท้จริงแล้วเป็น
สิ่งที่อยู่ในตัวมนุษย์เอง อันอาจนำมาสู่บทสรุปทาง

ปรัชญาที่ว่า อมนุษย์เหล่านี้อาจไม่ใช่สิ่งแปลกปลอมแต่เป็นสิ่งที่มนุษย์ก่อให้เกิดขึ้นหรือแม้แต่คือตัวของมนุษย์เอง งานวิจัยแนวเปรียบเทียบมังงะสามเรื่องในประเด็นอมนุษย์ชิ้นนี้สามารถตอบคำถามทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นและวิเคราะห์ลักษณะอันเป็นสากลที่มนุษย์มีส่วนร่วมได้ อีกทั้งยังเป็นการใช้ตัวบทนอกเหนือจากวรรณกรรมคือมังงะในการศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นด้วยทฤษฎีทางวัฒนธรรมศึกษา โดยในบทความนี้จะนำเสนอบทวิเคราะห์มังงะเล่มทั้ง 3 เรื่องใน 3 ประเด็นคือ เสน่ห์แบบเป็นอื่น (exotism) กับการทบทวนตัวตนของมนุษย์, ภาวะลูกผสม (hybridity) ความแปลกแยก (uncanny) กับตัวละครลูกผสม และ มังงะแนววิทยาศาสตร์กับการสร้างนิเวศสำนึก

2. เสน่ห์แบบเป็นอื่น (exotism) กับการทบทวนตัวตนของมนุษย์

ในประเด็นแรกบทความนี้จะกล่าวถึงลักษณะของอมนุษย์ในมังงะทั้งสามเรื่องที่ทำให้เกิดความแปลกแยก (uncanny) และการถูกมนุษย์ผลักให้เป็นอื่นไป (other) แต่ในขณะเดียวกันความเป็นอื่นนี้ได้ก่อให้เกิดเสน่ห์แบบเป็นอื่นหรือ exotism ขึ้นทำให้มังงะทั้งสามเรื่องนี้ได้รับความนิยม ในเรื่อง *ปรสิต* ความเป็นอมนุษย์เกิดขึ้นจากการที่ตัวละครเอก “ชินอิจิ” โดนหนอนปรสิตพยายามซ่อนไซเข้าทางรูจุก แต่ชินอิจิรู้สึกตัวตื่นขึ้นจึงจับหนอนปรสิตขว้างออกจากตัวด้วยความตกใจ หนอนปรสิตจึงพุ่งเข้าไปและเจาะเข้าที่ฝ่ามือด้านขวาของชินอิจิ แต่เนื่องจากชินอิจิใช้เชือกรัดแขนของตนเพื่อป้องกันไม่ให้หนอนปรสิตเคลื่อนตัวไปยังสมองของตนได้ หนอนปรสิตจึงฝังตัวและยึดแขนข้างขวาของชินอิจินับแต่นั้นทำให้เขามีลักษณะเป็นกึ่งมนุษย์กึ่งปรสิต สำหรับเรื่อง *โตเกียวภูล* ตัวเอก “คาเนกิ เคน” นักศึกษามหาวิทยาลัยเอควรรณคดี พบรักกับหญิงสาวนามริเสะ วันหนึ่งจึงขอนัดเดทกับเธอ แต่ระหว่างทางเดินกลับบ้านริเสะได้แสดงตัวตนที่แท้จริงในร่างภูลและเข้าทำร้ายเคนจนบาดเจ็บ

สาหัส ขณะที่เคนพยายามดิ้นรนหลบหนีด้วยความเจ็บปวด เสาเหล็กจากอาคารสูงตกลงมาโดยไม่ทราบสาเหตุ ทัບร่างของริเสะทำให้เธอเสียชีวิตทันที เคนได้รับการรักษาจากศาสตราจารย์คาโนแต่นายแพทย์ท่านนั้นได้ทำการผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะของริเสะซึ่งเป็นภูลให้กับเคน เคนจึงมีดวงตาของภูลหนึ่งข้างและต้องการกินเลือดเนื้อของมนุษย์เป็นอาหาร

ในเรื่อง *ผ่าพิภพไททัน* ตัวละครเอก “เอเรน” อาศัยอยู่กับแม่และพี่สาวบุญธรรมในเมืองที่ล้อมรอบไปด้วยกำแพงสูงตระหง่านเพื่อป้องกันมนุษยชาติจากสิ่งมีชีวิตกินคนขนาดใหญ่ที่เรียกว่า ไททัน อยู่มาวันหนึ่งขณะที่เอเรนใช้ชีวิตตามปกติ ก็พบไททันขนาดมหึมาปรากฏกายขึ้นเหนือกำแพงและทำลายกำแพงจนเกิดเป็นช่องขนาดใหญ่ จนทำให้ไททันหลายตนเข้ามาจับผู้คนกิน รวมถึงแม่ของเอเรน ความตายของแม่ ทำให้เขาตัดสินใจที่จะเข้าร่วมรบกับกองทัพเพื่อล้างแค้นไททัน วันหนึ่งเอเรนได้ปฏิบัติภารกิจในการยับยั้งกองทัพไททันที่บุกเข้ามาในกำแพงแต่เขาก็กลับถูกไททันจับกินกินเสียเอง ภายหลังจากที่เขาตกลงสู่ท้องของไททันร่างกายของเขากลับขยายใหญ่ขึ้นและกลายเป็นไททัน ฉีกร่างของไททันที่กินตนเข้าไปแล้วปรากฏกายต่อหน้าไททันและกองกำลังทหารทุกคนในร่างไททันตนใหม่เสียเอง

จากเรื่องราวการกลายเป็น “อมนุษย์” ของตัวละครทั้งสามแสดงให้เห็นว่าเดิมทีนั้นอมนุษย์ก็คือมนุษย์ ก่อนจะถูกกลืนกินจนมีลักษณะไม่ใช่มนุษย์ที่สมบูรณ์ ลักษณะคลุมเครือ แปลกปลอม ไม่สามารถระบุประเภทได้นั้นเองที่ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกและน่าหวาดสะพรึงที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “ภาวะแห่งความเป็นอื่น” หรือ Other/Otherness ตัวละครทั้งสามได้แสดงให้เห็นในสามประเด็นที่สอดคล้องกลับแนวทางความเป็นอื่นตามการนำเสนอของฌ็อง ฟร็องซัว สตัสซัค (Jean-François Staszak) ในหนังสือเรื่อง *Publié dans International Encyclopedia of Human Geography* ที่รวมและสังเคราะห์นิยามความเป็นอื่น

จากความหมายที่นักวิชาการรุ่นบุกเบิกเสนอแนะไว้ก่อนหน้า เช่น Edward Said, Frantz Fanon, Benedict Anderson และ Simone De Beauvoir นักวิชาการเหล่านี้ได้นิยามความเป็นอื่นไว้ทั้งทางชาติพันธุ์ ชนชั้น และเพศสภาพ กล่าวโดยสรุปคือ ความเป็นอื่นเป็นสิ่งที่ขึ้นกับวาทกรรมและมุมมองของบุคคลในการรับรู้ “ความเป็นอื่น” นั้น คือการคิดว่าสิ่งที่ตรงข้ามกับเรา (us) ตัวตน (self) คือพวกเขา (them) และพวกอื่น (other) ความเป็นอื่นคือการเลือกบรรทัดฐานที่แบ่งแยกมนุษย์เป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่ยอมรับขนบและมีอัตลักษณ์ที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือผู้ที่ถูกจำแนกว่ามีความผิดพลาด บกพร่องจึงถูกลดทอนคุณค่า และถูกเหยียดหยามได้โดยง่าย (Staszak, 2009, p. 45)

คนที่อยู่ในกระแสหลัก (dominant groups) อาทิ ชาวตะวันตกในช่วงจักรวรรดินิยม คนผิวขาว คนเมืองหลวง ฯลฯ คนกลุ่มนี้จะอยู่ในตำแหน่งที่สามารถนำเสนอให้กลุ่มของตนอยู่ในกระแสหลักได้และสามารถตราหน้ากลุ่มอื่นนอกจากตนว่าเป็น “คนอื่น” คนเถื่อน คนป่า คนนอกรีต คนผิวสี อมนุษย์ ฯลฯ รวมไปถึงกลุ่มคนกระแสหลักยังสามารถผลักไส เเนรเทศกลุ่มคนที่พวกเขาเหนือกว่าและครอบงำได้ การพยายามกำจัดความเป็นอื่นที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นการแบ่งแยกด้วยพื้นที่และขอบเขตคู่ตรงข้ามแบบเรา/เขาจึงทำให้เกิดความตรงข้ามระหว่าง “ตัวเรา” และ “คนอื่น” การจัดกรอบเช่นนี้ถูกกระทำอย่างเป็นแบบฉบับตายตัวและมีการทำซ้ำให้หนักแน่นน่าเชื่อถือขึ้นเพื่อสนับสนุนให้ “ตัวตน/ความเป็นเรา” (self) เกิดความรู้สึกเหนือกว่า/สูงส่งกว่า โดยที่ความเป็นคนอื่นนั้นจะถูกขบเน้นให้เด่นชัดขึ้นและถูกมองในแง่ลบดังคู่เปรียบ “มนุษย์” สูงส่งกว่า “อมนุษย์” แต่ในทางหนึ่ง “ความเป็นอื่น” ก็ดูเหมือนจะมีนัยเชิงบวกเพราะได้ก่อให้เกิด “เสน่ห์แบบเป็นอื่น” (exotism) ขึ้น

ตามที่กล่าวมานี้ ลักษณะ “อมนุษย์” ที่ปรากฏในมังงะทั้งสามเรื่องแสดงให้เห็นการแบ่งแยก “เขา”

“เรา” ระหว่าง “มนุษย์” (human) กับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ (non-human being) แต่เนื่องจากอมนุษย์ในเรื่องพัฒนามาจากร่างกายมนุษย์เอง เช่น มนุษย์ที่แขนเป็นปรสิต มนุษย์ที่ถูกปลูกถ่ายความเป็นกุล และมนุษย์ที่ได้รับพลังจากไททันผู้เป็นบรรพบุรุษแรกเริ่ม ตัวละครเหล่านี้จึงมีรูปลักษณะคล้ายมนุษย์แต่ทว่ากลับมิใช่มนุษย์ การปรากฏตัวของอมนุษย์ที่ถูกนิยามว่าเป็นผี ปีศาจ สัตว์ประหลาดเหล่านี้กระตุ้นให้ความรู้สึกอยากแบ่งแยกเพื่อรักษา “ตัวตน” ของมนุษย์เด่นชัดขึ้น กระนั้นความแปลกประหลาดคลุมเครือนี้เองที่ทำให้ความสยดสยองของอมนุษย์กลายเป็นเสน่ห์แห่งความเป็นอื่น (exotism) จากการบรรยายลักษณะของอมนุษย์ไว้ ดังนี้ ปรสิตในเรื่อง **ปรสิต** ถูกบรรยายว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมทรงกลมขนาดเท่าลูกเทนนิสลอยลงมาจากท้องฟ้า เมื่อตกลงถึงพื้นดิน ปรากฏตัวหนอนฟักตัวออกจากสิ่งประหลาดทรงกลม ตัวหนอนปรสิตจะค้นหาสิ่งมีชีวิตและเข้าสู่ร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ทางหูหรือรูจมูก ตรงเข้าสู่สมองและกลืนกินสมองเพื่อยึดครองร่างกายของสิ่งมีชีวิต กรณีของปรสิตที่ฝังตัวในมนุษย์จะมีรูปร่างนอกดูปกติเหมือนมนุษย์หรือสัตว์ต่าง ๆ ทั่วไป แต่ส่วนอวัยวะที่ปรสิตฝังตัวจะสามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่างเป็นวัตถุต่าง ๆ ได้ เช่น *เปลี่ยนส่วนหัวเป็นหน้าตาของผู้คนที่เคยพบเห็น หรือเปลี่ยนเป็นใบมีดเพื่อใช้สังหารเหยื่อ เพื่อการต่อสู้ หรือเปลี่ยนรูปร่างเป็นปากขนาดใหญ่เพื่อใช้เคี้ยวกินมนุษย์ ในเรื่องยังพบปรสิตที่ฝังตัวกับครีเซของสุนัข และสุนัขตัวนั้นสามารถเปลี่ยนส่วนครีเซเป็นปากขนาดใหญ่เพื่อใช้กินสุนัข และเป็นปีกเพื่อบินไล่ตามชินอิจิ* ปรสิตจะกินสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกับร่างโฮสต์ของตน เพื่อการดำรงชีวิต (Host คือ เหยื่อซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่ถูกปรสิตเข้าแอบแฝงและดูดกินสารอาหาร) เช่น กรณีร่างโฮสต์ของปรสิตคือมนุษย์ ปรสิตจะกินมนุษย์ กรณีร่างโฮสต์ของปรสิตเป็นสุนัข ปรสิตจะกินสุนัข เป็นต้น

ในเรื่อง **โดเกียกุล** กูลจะมีรูปร่างลักษณะเหมือนมนุษย์ทุกประการ กูลมีเอกลักษณ์สำคัญคือสามารถ

แสดงดวงตาสีแดงทั้งสองข้างหรือเก็บซ่อนได้ นอกจากนี้ในเลือดของกูลจะมีเซลล์พิเศษที่เรียกว่า เซลล์ RC มีลักษณะเป็นของเหลวที่สามารถเปลี่ยนสภาพได้ หากกูลมีอารมณ์ที่รุนแรงจะสามารถผลิตคันเซลล์ RC ออกจากร่างกายและแสดงรูปร่างเป็นอาวุธที่มีลักษณะแตกต่างกัน (ในเรื่องเรียกอาวุธที่มีลักษณะเฉพาะนี้ว่า คาคุเนะ) และเซลล์ RC นี้ต้องการสารอาหารบำรุงเป็นเลือดเนื้อของมนุษย์ ซึ่งเป็นสาเหตุให้กูลต้องกินมนุษย์เพื่อการยังชีพ ส่วนอมมนุษย์ไททัน ในเรื่อง *ฝ่าพิภพไททัน* ปรากฏไททันสองประเภทคือ อมนุษย์ไททันที่มีสติสัมปชัญญะ ซึ่งเป็นมนุษย์ที่สามารถกลายร่างเป็นไททันได้เนื่องจากได้รับพลังจากไททันผู้เป็นบรรพบุรุษแรกเริ่ม และอมมนุษย์ไททันที่ไร้สติสัมปชัญญะหรือในเรื่องเรียกว่าไททันไร้เดียงสา ซึ่งเป็นมนุษย์ที่ถูกฉีดน้ำไขสันหลังของไททันเข้าไปในร่างกายและกลายร่างเป็นอมมนุษย์ที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนกับมนุษย์ ไม่สวมเสื้อผ้า ขนาดของแต่ละตัวไม่เท่ากันมีขนาดตั้งแต่เท่ามนุษย์จนถึงสูงกว่า 50 เมตร ใช้ชีวิตอยู่ในธรรมชาตินอกกำแพงซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตอาศัยของมนุษย์ พฤติกรรมเหมือนกับสัตว์ทั่วไป อาหารชนิดเดียวกับที่ไททันล่าเพื่อการดำรงอยู่คือมนุษย์

ความคลุมเครือที่คล้ายมนุษย์แต่ก็มีไม่มนุษย์นี้เองได้ก่อให้เกิด “เสน่ห์แบบเป็นอื่น” (exotism) นักวิชาการที.โอดรอฟ (T.Todorov) ได้กล่าวถึง เสน่ห์แบบเป็นอื่นว่า มีนัยทางภูมิศาสตร์คือการแบ่งแยกแบบ ที่นี่ (here) กับที่อื่น (elsewhere) โดย “ที่นี่” จะนิยามจากสิ่งที่เราค้นเคยรู้จักมักคุ้นและความปกติ ในขณะที่ “ที่อื่น” จะถูกนิยามว่าเป็นที่ไม่รู้จัก ผิดประหลาด นำหวาดกลัวในขณะที่เดียวกันก็ยั่วชวนให้เข้าไปค้นหา คุณลักษณะของเสน่ห์แบบเป็นอื่นจึงถูกทำให้เกิดขึ้นโดยการให้คุณค่าต่อ “คนอื่น” ตรงข้ามกับอคติแบบชาติพันธุ์เป็นศูนย์กลาง (ethnocentric bias) คือการเห็นว่าชาติพันธุ์อื่นหรือสิ่งที่ไม่คุ้นเคยนั้นก็เป็นที่น่าค้นหาเสน่ห์ด้วยเช่นกัน เสน่ห์แบบเป็นอื่นจึงประกอบด้วยการแสดงความ

กระหายใคร่รู้และการให้คุณค่าต่อความเป็นอื่นนั้น ทำให้ความเป็นอื่นถูกผลิตซ้ำ ๆ ตอกย้ำความประหลาดยิ่งขึ้น ดังเช่น ภาพจิตรกรรมตะวันออก สนวนสัตว์มนุษย์ การเดินแบบนั้อัจฉริยะตีตา ฯลฯ (Todorov, 1994, p. 23) เสน่ห์แห่งความเป็นอื่นจึงเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ได้มีประสบการณ์รับชมสิ่งประหลาดนั้นและเป็นไปเพื่อสนับสนุน “ความเป็นตัวเรา” ที่ถูกนิยามว่าสูงส่งกว่า เช่นเดียวกับการรับรู้ตัวหมั่งงะที่นำเสนอเสน่ห์แบบเป็นอื่นของตัวละครอมมนุษย์ที่แม้จะชวนสยองแต่ก็น่าติดตาม กระตุ้นความกระหายใคร่รู้ของผู้ชม

การมีอยู่ของอมมนุษย์ในทั้งสามเรื่องนี้ในทางหนึ่งทำให้มนุษย์รู้สึกถึงความสูงส่งกว่าของตน ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้มนุษย์หวาดกลัวว่าตนมิใช่สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวที่มีอำนาจสูงสุดในห่วงโซ่อาหาร หากแต่มีสิ่งมีชีวิตที่คล้ายกับตนและกำลังกลืนกินมนุษย์ด้วยเช่นกัน ในความสัมพันธ์และการประเมินค่าเสน่ห์แบบเป็นอื่นนี้ย่อมมีฝ่ายที่วางตนสูงกว่าซึ่งในมังงะทั้งสามเรื่องนี้คือ มนุษย์ การนำเสนอตัวละครอมมนุษย์จึงนำไปสู่การทบทวนตัวตนของมนุษย์ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีขอบเขตความเป็นมนุษย์ที่ชัดเจนเพียงไร มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตสูงสุดในห่วงโซ่อาหารจริงหรือไม่ และมนุษย์สูงส่งกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นจริงหรือไม่

3. ภาวะลูกผสม (hybridity) ความแปลกแยก (uncanny) กับตัวละครลูกผสม

นอกจากตัวละครอมมนุษย์ที่เป็นตัวละครเอกแล้ว มังงะทั้งสามเรื่องนี้ยังนำเสนอตัวละครลูกผสมซึ่งความเป็นลูกผสม (hybridity) นั้นเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นอื่น (otherness) ที่ก่อสภาวะแปลกแยก (uncanny) ในการรับรู้ของผู้ชม แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายตัวละครกลุ่มลูกผสมในมังงะทั้งสามเรื่องนี้ได้ กล่าวคือภาวะลูกผสมได้ทำให้ตัวละครกลุ่มนี้ถูกทำให้เป็นชายขอบและนำมาซึ่งการพยายามกำจัดตัวละครลูกผสมในเรื่อง *ปรลิต* คือตัวละครที่มีร่างเป็นมนุษย์แต่มีอวัยวะ

บางส่วนของถูกปรสิตรอบครอบ ได้แก่ “อิซุมิ ซินอิจิ” มีแขนขาเป็นปรสิต ชื่อ “มิกกี” และ “อุจิตะ มาโมรุ” มีคางลำคอเป็นปรสิต ชื่อ “โจ” ตัวละครที่มีลักษณะลูกผสมในที่นี่จะใช้คำว่าไฮบริด จะเป็นสิ่งแปลกแยกจากทั้งมนุษย์และปรสิต และต้องปกปิด ความจริงกับมนุษย์ว่าตนเองมีปรสิตเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ต้องหลีกเลี่ยงการพบเจอกับปรสิต เนื่องจากปรสิตเองก็มองว่าตัวละครไฮบริดเป็นภัยต่อดำรงอยู่ของตนเช่นกันหากตัวตนถูกเปิดเผย ด้วยเหตุนี้ตัวละครไฮบริดจึงไม่ได้รับการยอมรับจากทั้งมนุษย์และปรสิต ซึ่งอาจวิเคราะห์ด้วยแนวคิดภาวะลูกผสมดังที่มีนักวิชาการสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์นำเสนอไว้ ดังจะได้กล่าวต่อไป

ในเรื่อง *โตเกียวกล* ตัวละครไฮบริดในเรื่องคือ คาเนกิ เคน ซึ่งแต่เดิมเป็นมนุษย์แต่ภายหลังได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะของ ริเซะ ซึ่งเป็นกลให้ จึงทำให้ เคนกลายเป็นลูกผสมมนุษย์และกล การเป็นตัวละครไฮบริดของเคนทำให้เขาไม่ได้รับการยอมรับทั้งจากมนุษย์และกล ทันทีที่เคนแสดงดวงตาสีแดงหนึ่งข้างให้มนุษย์เห็น ก็จะถูกประณามว่าเป็นปีศาจ *“อะไรเนี่ยตานั้น สยองไว้วายไปให้พ้นเลย ไอ้ปีศาจเอ๊ย”* ผู้คนทั่วไปมองว่า กลเป็นอันตรายและควรแก่การกำจัด ดังที่รุษขาวจากแผนกข่าวกรองตอบคำถามของโทกะเกี่ยวกับการฆ่ากลที่เป็นเด็กว่า *“ไม่เป็นไรหรอกที่กลนะ ไม่ใช่มนุษย์ซะหน่อย ถ้าปล่อยไว้อาจจะอันตรายกับพวกเราก็ได้เพราะมันก็สมควรโดนกำจัดแล้วละจ๊ะ”* ซึ่งเป็นการประเมินค่าว่า กลไม่มีค่าเท่ากับสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่ามนุษย์ และสำหรับกลเอง เคนก็เป็นสิ่งแปลกปลอมที่ไม่ได้รับการยอมรับเช่นกัน ดังเช่นเมื่อเคนพบกับโทกะ โทกะซึ่งเป็นกลและดูแคลนเคนว่า *“คนอย่างนายที่เป็นอะไรก็ได้ซักอย่างนะ ในโลกนี้ไม่มีที่ให้อยู่”* เคนเองก็ยอมรับถึงความแปลกแยกที่ไม่สามารถเข้ากับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ *“ผมอยู่กับฮิเดะ (เพื่อนสนิทที่เป็นมนุษย์) ต่อไปไม่ได้แล้ว แต่จะใช้ชีวิตในโลกของ กล ก็ไม่ได้ คนที่ไม่ใช่ทั้งมนุษย์และไม่ใช่อะไรทั้งกลอย่างผม ผม...มีแต่ต้องอยู่ตัวคนเดียว... ไม่มีที่ไหน*

ในโลกที่เราจะอยู่ได้เลย” จากคำกล่าวของเคนแสดงให้เห็น “สภาวะลูกผสม” ที่ทำให้เขาไม่อาจจัดตนเองเข้ากรอบของกลุ่มใดได้เลยและถูกเนรเทศจากทั้งสองกลุ่ม

ในเรื่อง *ผ่าพิภพไททัน* มีตัวละครไททันที่ได้รับพลังจากไททันบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นตัวละครไฮบริดคือเอเรน เขาสามารถเปลี่ยนร่างเป็นไททันได้จากพลังพิเศษที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากผู้เป็นพ่อ การเป็นตัวละครไฮบริดของเอเรนเป็นภัยกับตัวเอเรนเป็นอย่างมาก ทั้งจากมนุษย์และจากกลุ่มไททัน นอกจากเอเรนแล้ว ยังมีกลุ่มมนุษย์ที่สามารถเปลี่ยนร่างเป็นไททันได้และกลุ่มไททันเหล่านี้ตามล่าเอเรน สำหรับมนุษย์เอง เอเรน ถูกมองว่าเป็นภัยพิบัติ ภายหลังจากที่เอเรนกลายร่างเป็นไททันเพื่อช่วยอามิน เพื่อนสนิทจากการถูกกิน และเข่นฆ่าไททันที่เข้ามาทำลายหมู่บ้านจนหมด เอเรนถูกจับกุมและนำตัวมาไต่สวนในความผิดฐานเป็น*อันตรายและเป็นปรปักษ์กับเผ่าพันธุ์มนุษย์* แม้แต่กลุ่มเพื่อนทหารด้วยกันก็ยังมองเอเรนด้วยสายตาเกลียดและกลัว เพราะเห็นเอเรนในร่างไททัน ลักษณะความกำกวมที่คล้ายมนุษย์แต่กลืนกินมนุษย์นั้นทำให้ตัวละครเหล่านี้อยู่ในภาวะกึ่งกลาง (inbetween) หรือภาวะที่นักวิชาการยุคหลังอาณานิคมใช้เรียกกลุ่มคนที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มใดของสังคมได้ว่าภาวะ “ไม่ใช่ที่นี่และที่นั่น” (neither here nor there)

ดังที่โฮมิ เค บาบห์ (Homi K. Bhabha) นักทฤษฎีคนสำคัญผู้มีคุณูปการต่อแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมในยุคหลังอาณานิคมและวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ ได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับยุคหลังอาณานิคมคือ ลักษณะลูกผสม (hybridity) ไว้ว่า ลักษณะลูกผสมได้เปิดพื้นที่ให้กับอัตลักษณ์ของคนในยุคหลังอาณานิคมที่มีการผสมผสานมากกว่าวัฒนธรรมเดียวและการทำความเข้าใจว่ามนุษย์ไม่อาจจัดกรอบแบ่งแยกสิ่งใดได้ด้วยเพศสภาพ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมใดเพียงอย่างเดียว ในการพยายามจัดสิ่งต่างๆเข้ากรอบของมนุษย์จะมีสิ่งที่ไม่สามารถเข้ากรอบได้ทั้งที่นี่และที่นั่นเกิดขึ้นและจะทำให้

สิ่งนั้นถูกมนุษย์ต่อต้านเสมอ แนวคิดสำคัญของบาร์บาร์ท ในวัฒนธรรมศึกษายุคหลังอาณานิคมคือ ลักษณะลูกผสม (hybridity) การลอกเลียนแบบ (mimicry) ความกำกวม (ambivalence) ลักษณะแบบฉบับ (the Stereotypes) ความแปลกแยก (the Uncanny) ความเป็นชาติ (the Nation) และความเป็นอื่น (Otherness) ซึ่งแนวคิดเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ทางวัฒนธรรมศึกษาได้ ในกรณีของมังงะทั้งสามเรื่องนี้ลักษณะไฮบริดของตัวละครลูกผสมได้ก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ความแปลกแยก (uncanniness) ซึ่งนำมาสู่การถูกผลักให้เป็นอื่นจากมนุษย์ (Bhabha in Easthope, 1998, p. 146)

สำหรับมนุษย์และตัวละครไฮบริดนั้น ตามแนวคิดเรื่องความแปลกแยกของบาร์บาร์ทแล้ว เขาใช้ในความหมายว่า Unhomely หมายถึงความรู้สึกแปลกแยกกับบ้านของตนเองเปรียบได้กับความรู้สึกของตัวละครมนุษย์ในเรื่องเมื่อพบกับมนุษย์ในบ้าน เมืองสังคมของตนแล้วเกิดความรู้แปลกแยกไม่คุ้นเคย และหมายถึงความรู้สึกของตัวละครไฮบริดเองที่รู้สึกแปลกแยกกับตนเองที่ไม่สามารถจัดเข้ากรอบเกณฑ์ใดของสังคมได้เลย บาร์บาร์ทพัฒนาแนวคิดเรื่องความแปลกแยกมาจากแนวทางจิตวิเคราะห์ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ ที่ว่าความแปลกแยกนั้นมักมาพร้อมกับความน่าสยงกลัว เป็นสิ่งที่กระตุ้นความน่าสยงของขวัญ เนื่องจากยังไม่มีกำกวมที่แท้จริงคำนี้จึงถูกใช้แบบเหมาวมถึงทุกสิ่งที่ก่ออารมณ์สะพรึงกลัว ฟรอยด์กล่าวว่า คนเราก็ยังต้องการหาปริมาณที่แบ่งแยกชัดเจนระหว่างคุณสมบัติของสิ่งที่เป็ ความแปลกแยก (uncanny) กับ ความน่ากลัวธรรมดา (fearful) ไม่ว่าจะมีการพยายามรวบรวมคุณลักษณะร่วมของสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก สักเพียงใดก็ได้ผลลัพธ์เดิมคือ สิ่งแปลกแยกก็คือสิ่งที่ทำให้เกิดความสะพรึงกลัวซึ่งสามารถเกิดขึ้นแม้ในสิ่งที่เราคู่คุ้นเคยก็ตาม “*the familiar can become uncanny and frightening*” (Freud, 1919, p. 2) ฟรอยด์จึงใช้การเปรียบเทียบทางภาษาเพื่อหา

นิยามของคำว่า uncanny จนได้บทสรุปว่า uncanny คือความน่ากลัวเพราะมันคือสิ่งที่ “ไม่รู้จักและไม่คุ้นเคย” ซึ่งความไม่คุ้นเคยขึ้นกับบริบทภายในตัวบทนั้นเอง ดังนั้นบริบทของความไม่คุ้นเคยในมังงะทั้งสามเรื่องนี้คือ ปรสิต กูล และไททัน เนื่องจากสิ่งมีชีวิตทั้งสามเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคย อีกทั้งเมื่อพวกมันเข้ามาผสมอยู่ในตัวละครจนทำให้มีลักษณะไฮบริดที่มีหน้าตาแบบมนุษย์ที่คุ้นเคยแต่ก็กลับกลายเป็นความคุ้นเคยที่สยดสยอง

การนำแนวคิดความแปลกแยกของบาร์บาร์ทมาใช้ในการวิเคราะห์ตัวละครมนุษย์เผยให้เห็นว่าแท้จริงแล้วการที่มนุษย์หวาดกลัวและเกิดความรู้สึกแปลกแยกกับตัวละครลูกผสมนั้นเนื่องมาจากปัญหาในการรับรู้ตัวตนของมนุษย์คือ ความคิดว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตสูงสุดในห่วงโซ่อาหารและแบ่งแยกสิ่งมีชีวิตอื่นให้เป็นสิ่งแปลกแยกไป ความแปลกแยกในที่นี้จึงเกิดขึ้นจากนิยามและการตัดสินของมนุษย์เพียงฝ่ายเดียว ด้วยแนวคิดนี้บาร์บาร์ทเสนอให้มนุษย์ทบทวนว่าทุกอย่างในโลกล้วนมีลักษณะทวิอัตลักษณ์ (dual identity) ด้านหนึ่งมีความชัดเจนมั่นคง (มนุษย์) แต่อีกด้านหนึ่งก็มีความแปลกแยก (อมมนุษย์) เพราะทั้งสิ่งมีชีวิตและวัฒนธรรมต่างก็มีการเปลี่ยนแปลง เลื่อนไหล หลอมรวมกันได้เสมอ และยังคงให้ความหมายโดยบุคคลภายนอกวัฒนธรรมนั้นด้วย ตามแนวคิดของบาร์บาร์ทแล้ว แม้มนุษย์จะพยายามยืนยันความมั่นคงและเป็นหนึ่งเดียวของเผ่าพันธุ์ตน ทว่าก็ได้เผยให้เห็นสิ่งอื่นที่ผสมผสานอยู่ในตนเองเช่นกัน ดังนั้นความหวาดกลัวที่มนุษย์มีต่ออมมนุษย์ แท้จริงแล้วอาจเป็นการ “กลัวตนเอง” ด้วยการตระหนักได้ว่า “ความเป็นมนุษย์” นั้นหลากหลาย เลื่อนไหล และสามารถถูกทำให้ขอบเขตพรัวเลื่อนได้ด้วยตัวของมนุษย์เองที่สร้างอมมนุษย์นั้นขึ้นมา

4. มังงะแนววิทยาศาสตร์กับการสร้างนิเวศสำนึก

มังงะทั้งสามเรื่องนี้กล่าวถึงจุดกำเนิดของมนุษย์ที่มีที่มาจากสิ่งประหลาดที่คุกคามมนุษย์คือ ปรสิต กูล และ ไททัน เรื่องราวการกลืนกินมนุษย์โดยมนุษย์เหล่านี้ถูกอธิบายด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ความสัมพันธ์แบบปรสิตที่ใช้ร่างกายมนุษย์เป็นโฮสต์ (host) การเป็นกูลเนื่องมาจากเซลล์ RC เกิดขึ้นในร่างกาย และการสืบทอดความเป็นไททันด้วยการฉีดน้ำไขสันหลังของไททันเข้าตัวมนุษย์ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการที่มังงะสามเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับหนึ่งเป็นเพราะองค์ประกอบของการเป็น “มังงะแนววิทยาศาสตร์” และนำมาสู่ประเด็นที่ว่ามังงะแนววิทยาศาสตร์ได้ส่งผลกระทบต่อผู้อ่านอย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวบทแนววิทยาศาสตร์ในทางวรรณกรรม วรรณกรรมแนววิทยาศาสตร์มีพันธกิจในการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากมนุษย์และมุ่งสร้างสำนึกเชิงนิเวศหรือนิเวศสำนึกขึ้นในการรับรู้ของผู้อ่าน

ในการแบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ ในโลกนั้น การเป็นมนุษย์ถูกนิยามด้วยความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นในโลก แต่จากการศึกษาทางนิเวศวิทยาทำให้มนุษย์ได้รู้ว่าตนไม่ใช่สิ่งมีชีวิตเดียวในโลก ความรู้นี้ควรทำให้มนุษย์ตระหนักว่าควรถ่อมตนและมองออกไปนอกโลกของตนเองเพื่อพบว่ามิมุมมองในการมองโลกนอกเหนือจากที่มนุษย์กำหนดไว้ (ชาย หญิง ดำ ขาว มนุษย์ ปลา นก) นักวิชาการ อาร์เธอร์ เคลิก (Arthur Clarke) กล่าวไว้ในหนังสือ *2001: A Space Odyssey* ว่า การปะทะกับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์สำคัญต่อการดำรงไว้ซึ่งเผ่าพันธุ์ของเรา นวนิยายวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ตั้งคำถามกับความจริงของมนุษย์ และมักนำเสนอผ่านสิ่งมีชีวิตรูปแบบอื่นที่ต่างจากมนุษย์เพื่อสะท้อนความกลัวการสูญพันธุ์และความต้องการดำรงอัตลักษณ์ของมนุษย์ ตัวบทแนววิทยาศาสตร์จึงช่วยให้มนุษย์ทบทวนการกำหนดนิยามสิ่งต่างๆ ของตนเอง เพื่อที่จะเอาชนะความกลัว “คนอื่น” และสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันได้ การศึกษาเรื่องจิตสำนึก

เชิงนิเวศในวรรณกรรมคือ การศึกษาวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโลกของสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ (non-human world) ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ การลำลายระบบนิเวศโดยมนุษย์ รวมถึงตัวบทที่มีนิเวศสำนึกเป็นศูนย์กลาง (eco-centric) ซึ่งในกรณีของมังงะทั้งสามเรื่องนี้คือโลกของมนุษย์ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับมนุษย์ และการวางตนเป็นจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ (Clarke, 2010, p. 45)

ตัวบทแนววิทยาศาสตร์จึงเป็นรูปแบบทางวรรณกรรมที่กล่าวถึงคำถามด้านสิ่งแวดล้อมและมุมมองของมนุษย์ แพทริก ดี เมอร์ฟี (Patrick D. Murphy) กล่าวว่า วรรณกรรมแนววิทยาศาสตร์ให้ข้อมูลจริงเกี่ยวกับธรรมชาติและและการปะทะสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และคาดการณ์เกี่ยวกับข้อขัดแย้งและวิกฤตทางธรรมชาติจากข้อมูลนั้นเป็นหลัก ซึ่งการคาดการณ์นั้นได้ขบขันปัจจุบันและอนาคตที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อะไรที่มนุษย์กระทำอยู่ในปัจจุบันล้วนสะท้อนอนาคตของมนุษย์เอง “*extrapolation emphasizes that the present and the future are interconnected—what we do now will be reflected in the future*” (Murphy, 2009, p. 2) จากการศึกษามังงะทั้งสามเรื่องนี้พบว่ามีการปลูกฝังแนวคิดนิเวศสำนึกคือ การสอนบทเรียนให้แก่มนุษย์ว่า ที่ผ่านมามนุษย์วางตนเป็นจุดสูงสุดในห่วงโซ่อาหารและเห็นธรรมชาติเป็นเหยื่อ เมื่อมนุษย์อยู่ในสถานะเหยื่อบ้างจะเป็นเช่นไร ประเด็นการนำเสนอภาพการกินเนื้อมนุษย์เพื่อให้มนุษย์ตระหนักว่าตนไม่ใช่สิ่งมีชีวิตสูงสุดในห่วงโซ่อาหาร และประเด็นการทำลายสิ่งแวดล้อมโดยการให้สิ่งที่มีมนุษย์ทำย้อนกลับมาทำลายตัวมนุษย์เอง

ประเด็นแรกเกี่ยวกับนิเวศสำนึกที่ปรากฏในมังงะทั้งสามเรื่องนี้คือ การนำเสนอว่ามนุษย์ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตเดียวในโลกใบนี้และมีจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารผ่านพฤติกรรมกลืนกินมนุษย์ของปรสิต กูล และไททัน พฤติกรรมการกินเนื้อมนุษย์หรือ Cannibalism ในทาง

มานุษยวิทยานั้น นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ ได้อธิบายเกี่ยวกับการกินเนื้อมนุษย์ไว้ว่า ความเข้าใจต่อเรื่องการกินเนื้อมนุษย์ของชาวตะวันตกมักจะแฝงด้วยความน่ากลัวและโหดเหี้ยม แต่การกินเนื้อมนุษย์มิใช่เรื่องประหลาด หากแต่มีการปฏิบัติเช่นนี้ในหลายวัฒนธรรม และเกิดขึ้นมาพร้อมกับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ การกระทำดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แต่การอธิบายถึงความน่ากลัวของการกินเนื้อมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในตำนาน นิทานพื้นบ้าน วรรณกรรม เรื่องแต่ง นวนิยาย และบทกวี ซึ่งอาจจะต่างไปจากการกระทำที่สังคมมีส่วนรับรู้ ขณะเดียวกัน การศึกษาเรื่องเหล่านี้ก็มีทฤษฎีที่ต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นจิตวิทยา วิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประวัติศาสตร์ และมานุษยวิทยา ในกลุ่มคนที่เชื่อว่าเป็นพวกที่กินเนื้อมนุษย์นั้น มีข้อสันนิษฐานว่าคนเหล่านั้นกินเนื้อมนุษย์เพราะขาดแคลนอาหาร ข้อสันนิษฐานนี้นำไปสู่การสร้างจินตนาการเกี่ยวกับคนป่าที่ดุร้ายในดินแดนที่ไกลโพ้น ชาวตะวันตกมักจะเชื่อว่าคนป่าจะออกมาล่ามนุษย์เพื่อนำไปเป็นอาหารอย่างเป็นกิจวัตร (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2561, p. 2)

แต่วิลเลียม เอรเนส (William Arens) กล่าวว่า การกินเนื้อมนุษย์นั้นมิใช่พฤติกรรมทางสังคมที่พบเห็นได้ทุกเมื่อเชียว หากแต่เป็นการกระทำที่มีเงื่อนไขพิเศษ ซึ่งสังคมต้องการแก้ไขปัญหบางอย่าง นักมานุษยวิทยาตั้งข้อสังเกตว่า เรื่องเล่าเกี่ยวกับมนุษย์กินคนที่ชาวตะวันตกไปพบเจอมา หรือเล่าต่อกันมานั้นเป็นเรื่องที่ผูกโยงเข้ากับความเชื่อ การขาดแคลนอาหาร สงคราม และการมีทาส เรื่องเหล่านี้จะถูกอธิบายด้วยภาพของความน่ากลัว โหดร้าย และทำให้พฤติกรรมการกินเนื้อมนุษย์เป็นเรื่องเกินความจริง หากพิจารณาอย่างรอบด้านจะพบว่า การกินเนื้อมนุษย์ยังมีนัยเชิงพิธีกรรม หรือการบวงสรวง เช่นสังเวียงสังคีตสิทธิ์ อาจกล่าวได้ว่าความโหดร้ายน่ากลัวที่พบเห็นในพิธีกรรม อาจเป็นเพียงการแสดงเชิงสัญลักษณ์ที่มิใช่การกระทำที่ป่าเถื่อนแต่อย่าง

ใด ด้วยแนวคิดทางมานุษยวิทยาเหล่านี้มนุษย์จึงไม่จำเป็นต้องเห็นการกินเนื้อมนุษย์เป็นเรื่องประหลาดน่าหวาดกลัว แต่เพราะเหตุใดเมื่อภาพการกินเนื้อมนุษย์ถูกโน้มน้าวต่าง ๆ จึงสร้างความหวาดกลัวสยดสยองแก่มนุษย์ (Arens, 1979, p. 41)

จากการศึกษามังงะทั้งสามเรื่องนี้พบการกินเนื้อมนุษย์ที่ถูกนำเสนอเพื่อสร้างอารมณ์สยดสยอง หวาดสะพรึงแก่มนุษย์ แต่ในขณะเดียวกันการกินเนื้อมนุษย์ก็เป็นเสมือนการตั้งคำถามกลับไปยังมนุษย์ว่า มนุษย์ก็ทำเช่นเดียวกันนี้กับสิ่งมีชีวิตอื่นมิใช่หรือ ความหวาดกลัวการกินเนื้อมนุษย์จึงเกิดมาจากความสำคัญผิดของมนุษย์ที่คิดว่าเผ่าพันธุ์ของตนจะไม่มีวันกลายเป็นเหยื่อ ภาพการกินมนุษย์ปรากฏในเรื่อง *ปรสิต* ในรูปแบบภาพความสยดสยองของซากศพและการที่มนุษย์ถูกกลืนถูกกินโดยปรสิต ภาพของเหยื่อ (มนุษย์) ที่ไร้ทางสู้ต่อ ถูกกัดกิน ฉีกทิ้ง ทิ้งไว้ให้เพียงเศษซากของเหยื่อที่น่าสยดสยองในเรื่อง *โตเกียวภูต* แสดงให้เห็นภาพของมนุษย์ที่ถูกกลืนกินเทียบกับการที่มนุษย์ฆ่าและกินสัตว์อื่นดังปรากฏภาพของหัวหมู ขาไก่ คอไก่ ฯลฯ แต่ด้วยความเคยชินในสิ่งที่ตนปฏิบัติต่อสัตว์อื่นในฐานะจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารทำให้มนุษย์ชินกับภาพการตายของสัตว์ดังกล่าว แต่เมื่อมนุษย์เป็นผู้ถูกกินไม่ว่าจากมนุษย์ด้วยกันหรือสิ่งมีชีวิตอื่น มนุษย์กลับคิดว่าพฤติกรรมการกินเนื้อมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่ผิดประหลาด สยดสยอง และกระทบต่อความรู้สึกสูญเสียเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์จัดวางตนเองเป็นจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารที่ใครจะกินมนุษย์มิได้ แต่มนุษย์สามารถกินสัตว์อื่นได้โดยไม่สร้างความหวาดสะพรึง ผิดปกติ การกินคนในที่นี้จึงถูกทำให้กลายเป็นเรื่องผิดปกติ เป็นอื่น แปลกแยก เพราะมนุษย์สร้างวาทกรรมของตนให้เหนือกว่า ตั้งเป็นบรรทัดฐานและผลทำให้สิ่งมีชีวิตอื่นเป็นอื่นไป เช่นเดียวกับในเรื่อง *ฝ่าพิภพไททัน* ไททันคือสิ่งมีชีวิตที่มีรูปร่างเหมือนมนุษย์แต่สูงราว 50 เมตร และกินมนุษย์เป็นอาหาร ภาพการกินมนุษย์โดยสิ่งมีชีวิตที่คล้ายมนุษย์

ทำให้มนุษย์เห็นภาพตนเองเป็นเหยื่อและเป็นการทำลาย ภาพการเป็นจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารที่มนุษย์สร้างไว้ จนนำไปสู่ความรู้สึกแปลกแยก

ภาพการที่มนุษย์วางตัวเป็นจุดสูงสุดบนห่วงโซ่อาหารปรากฏในเรื่อง **ปรลิต** คือ ทามิยะ เรโกะ แสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์ ลำดับขั้นของห่วงโซ่อาหาร และการมีอยู่ของปรลิตว่า “*ทำไมละพวกของฉันกินคน แล้วมันเสียหายตรงไหน ที่มนุษย์กับหมูกับวัวอยู่ร่วมกัน รึไร? แต่แน่นอนว่าไม่ได้อยู่อย่างเท่าเทียมกันหรอก เพราะถ้ามองจากหมู มนุษย์ก็คือปีศาจกินคน (หมู) นั้นแหละ*” นอกจากนี้ เรโกะยังแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของการมีอยู่ของสรรพสิ่งในธรรมชาติว่า “*ฉันคิดว่าทั้งแมลงวันและแมงมุมมันปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น สิ่งมีชีวิตทั้งหมดบนโลกต่างก็ได้รับคำสั่งต่าง ๆ กันมาด้วยทั้งสิ้น ตอนที่ฉันพักตัวในสมองของมนุษย์ ก็ได้รับคำสั่งมาอย่างหนึ่ง นั่นก็คือให้จับสัตว์ประเภทแก (มนุษย์) กิน*” จากคำกล่าวของตัวละครในเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า อมนุษย์ เกิดจากการที่มนุษย์แบ่งประเภทสิ่งมีชีวิตโดยวางตัวเองเป็นบรรทัดฐานและจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารจึงทำให้ สิ่งอื่นที่มีชื่อมนุษย์ (แต่กินมนุษย์) เป็นสิ่งประหลาดไป ทั้งที่ในความเป็นจริงมนุษย์ทำสิ่งเดียวกับมนุษย์คือการกินสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มังงะญี่ปุ่นทั้งสามเรื่องนี้จึงตั้งคำถามกลับไปยังมนุษย์ว่าพวกเขามีนิเวศสำนึกที่ผิดเพี้ยนหรือไม่

นอกจากการสะท้อนภาพสิ่งที่มนุษย์กระทำต่อระบบนิเวศแล้ว มังงะทั้งสามเรื่องนี้ยังสร้างสำนึกเกี่ยวกับระบบนิเวศด้วยการวิพากษ์พฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การดำรงอยู่ของมนุษย์ซึ่งทำลายสมดุลทางธรรมชาติที่เรียกว่าห่วงโซ่อาหาร ดังปรากฏในเรื่อง **ปรลิต** ว่า “*หากมนุษย์มีประชากรเพิ่มมากขึ้น ป่าทุกหนแห่งก็คงจะถูกทำลาย...หากมนุษย์มีจำนวนประชากรลดน้อยลง ผลพิษที่ถูกปล่อยออกมาก็คงจะลดลงไปด้วย... คนอีกผู้หนึ่งมีความรู้สึกว่าจะต้องหาทางช่วยสัตว์ทั้งหลายเอาไว้*” และนำเสนอว่าการรักษาพันธุ์สัตว์เป็นข้ออ้างของ

มนุษย์ในการเอาตัวรอด มนุษย์ควรคำนึงสิ่งมีชีวิตทั้งหมด มิใช่คำนึงถึงแต่ความรุ่งเรืองของมนุษย์เท่านั้น อีกทั้งสิ่งที่มนุษย์นิยามว่าเป็นความถูกต้องนั้นเกิดจากบรรทัดฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตเพียงชนิดเดียวทั้งนั้น ผู้แต่งได้เผยให้เห็นความคิดอีกด้านจากปรลิตที่เมื่อมองกลับด้านแล้ว ปรลิตที่เข้าสิงร่างมนุษย์เพื่อทำหน้าที่รักษาความสมดุลของสิ่งมีชีวิตกลับเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์มากกว่ามนุษย์ที่ทำลายระบบนิเวศ

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการสร้างให้ตัวละครมนุษย์วิพากษ์มนุษย์ด้วยกันในเรื่อง **ปรลิต** คือ “อิโรกาเว ทาเคชิ” ผู้สมัครลงสมัครตำแหน่งนายกเทศมนตรี เป็นมนุษย์ที่ให้การสนับสนุนปรลิตเนื่องจากยึดมั่นในอุดมการณ์ต่อต้านมนุษย์ (Anti-humanism) โดยทาเคชิ วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมเลวร้ายของมนุษย์ไว้มากมายก่อนที่จะถูกหน่วยคอมมานโดฆ่าตายเนื่องจากเข้าใจผิดคิดว่าเขาเป็นปรลิต เช่น “*เรื่องการฆ่าฟันแล้วไม่มีใครเก่งเกินมนุษย์จริง ๆ*” “*อีกไม่นานปัญหาจากขยะก็จะทวีความรุนแรงขึ้นยิ่งกว่าการฆ่าคนของพวกเรา (ปรลิต) ซะอีก*” “*และอีกไม่ช้าก็จะรู้ถึงความสำคัญของพวกเราจนกระทั่งต้องคุ้มครองเลยทีเดียวนะ พวกคุณควรจะให้ความสำคัญกับศัตรูตามธรรมชาติของตัวเองให้มาก ๆ นะ และศัตรูชนิดนี้แหละจะเป็นผู้ควบคุมห่วงโซ่อาหารโดยอยู่เหนือมนุษย์อีกทีหนึ่ง แล้วดูสภาพก็จะกลับคืนมา*” คำกล่าวของทาเคชิแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วมนุษย์ไม่จำเป็นต้องหวาดกลัวมนุษย์ที่ทำหน้าที่สร้างสมดุลในระบบนิเวศตามธรรมชาติ หากแต่ที่มนุษย์หวาดกลัวมีนัยของอำนาจที่มนุษย์ต้องการให้เผ่าพันธุ์ตนยิ่งใหญ่เหนือสิ่งมีชีวิตอื่นมากกว่า ซึ่งมังงะแนววิทยาศาสตร์ได้ทำหน้าที่ในการชี้ให้เห็นนิเวศสำนึกที่ผิดเพี้ยนไปของมนุษย์อย่างตรงไปตรงมา

แม้ว่ามังงะกลุ่มนี้จะทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนพฤติกรรมที่เสื่อมโทรมของมนุษย์ด้วยการถ่ายโอนสิ่งที่มีชื่อมนุษย์กระทำต่อสิ่งมีชีวิตอื่นมายังมนุษย์เสียเอง แต่ผู้แต่งก็ยังคงนำเสนอความโหดเหี้ยมของมนุษย์ที่กระทำ

ต่อมนุษย์ด้วยกันว่าไม่ต่างจากสิ่งเลวร้ายที่มนุษย์กระทำ เช่น ตัวละคร “โฮโจ” จากเรื่อง *ปรสิท* เป็นฆาตกรโรคจิตที่สนุกกับการฆ่ามนุษย์ ด้วยวิธีการโหดเหี้ยมต่าง ๆ เช่น ปาดคอ ควักลูกตา ผ่าศพและคว้านเครื่องในออกจากศพ ใช้มีดหลายเล่มแทงลงบนหลังศพ ผ่าตัดหัวข่มขืนศพ กินเนื้อศพที่ตนฆ่า เป็นต้น โดยโฮโจ มองว่ามนุษย์เป็นตุ๊กตาบอบบาง การได้ฆ่ามนุษย์คือการเติมเต็มความสุขและเพื่อความสะใจของตน ในเรื่อง *โตเกียวกุล* ความโหดเหี้ยมของมนุษย์ถูกนำเสนอผ่านการกระทำทารุณต่อกุล ดังที่เจ้าหน้าที่มาโคะสังหารเรียวกะโดยการตัดศีรษะทั้งที่มาโคะรู้ว่า เรียวกะไร้ทางสู้และยอมแลกชีวิตของตนเพื่อแลกกับชีวิตของฮินามิผู้เป็นลูกสาว นอกจากนี้ยังจงใจใช้คาคุเนะ (อาวุธซึ่งเป็นชิ้นส่วนจากร่างกายของกุล) ของพ่อและแม่ของฮินามิในการสังหารฮินามิอีกด้วย และยังมีตัวละครชื่อ ยาโมริที่เคยถูกเจ้าหน้าที่ของเขต 13 จับตัวได้และถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองด้วยวิธีการโหดเหี้ยมต่าง ๆ นานา เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น การถอดเล็บ ใช้ตะขาบไซเข้าไปในหู เป็นต้น การกระทำอันโหดร้ายป่าเถื่อนที่มนุษย์กระทำต่อกันและกระทำต่อสิ่งมีชีวิตอื่นเหล่านี้จึงเป็นเครื่องสะท้อนแนวคิดที่ว่า มนุษย์ไม่ใช่จุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารเพียงแต่มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่โหดร้ายที่สุดในห่วงโซ่อาหารมากกว่าหรือไม่

กล่าวโดยสรุป มังงะทั้งสามเรื่องนี้วิพากษ์พฤติกรรมและความสำคัญผิดของมนุษย์ต่อระบบนิเวศรวมถึงการป้ายผิดสิ่งมีชีวิตอื่นให้กลายเป็นสิ่งประหลาดน่าสะพรึงกลัว เพื่อสร้างสำนึกเชิงนิเวศว่าในท้ายที่สุดแล้วสิ่งที่มนุษย์กระทำต่อสิ่งแวดล้อมจะย้อนกลับมาทำลายเผ่าพันธุ์มนุษย์เอง ดังที่ปรากฏในเรื่อง *ปรสิท* ซินอิจิ ดิงแห่งเหล็กขึ้นสนิมที่ปักอยู่บนกองขยะสารพิษ แล้วแทงเข้าที่ลำตัวของโกโด้ ภายหลังจากที่ถูกแทง สารพิษรุนแรงนั้นทำให้ปรสิทอีก 4 คนที่รวมอยู่ในร่างเดียวและได้รับการควบคุมจากโกโด้ (แขนทั้ง 2 ข้างและขาทั้ง 2 ข้าง) เกิดการต่อต้านและต้องการจะแยกตัวออก

จากร่างที่ติดวัตถุมีพิษ ทันทีที่มีคัตตัดหัวโกโด้ ปรสิททุกคนก็แตกกระจายออกจากร่างทันที แสดงให้เห็นว่าขยะที่เป็นวัตถุมีพิษที่เกิดจากมนุษย์จะย้อนกลับมาทำลายมนุษย์เพราะแม้แต่สิ่งมีชีวิตที่อยู่ในจุดสูงสุดของห่วงโซ่อาหารอย่างปรสิทก็ต้องตายด้วยขยะสารพิษเช่นกัน ในเรื่อง *โตเกียวกุล* นอกจากเคนที่เป็นเหยื่อในการทดลองเปลี่ยนมนุษย์ให้เป็นกุลแล้วยังพบตัวละครไฮบริดที่ชื่อว่า นาชิโรและคุโรนะที่ถูกผ่าตัดเปลี่ยนให้เป็นกุลโดยกุลไฮบริดทั้งสองตนเช่นฆ่าทั้งมนุษย์และบุคลากรของ CCG ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจะย้อนกลับมาทำร้ายมนุษย์เสียเอง และในเรื่อง *ผ่าทิพย์ไททัน* ไททัน คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นอาวุธในการประหัตประหารกันระหว่างกลุ่มชั่วอำนาจทางการเมืองของแคว้นต่าง ๆ ผลสุดท้าย ไททันไร้เดียงสาที่เกิดจากการฉีดน้ำไขสันหลังเข้าไปในมนุษย์กลายเป็นอมมนุษย์ที่โล่ล่าและกินมนุษย์เป็นอาหาร ซึ่งเป็นภัยพิบัติอันใหญ่หลวงกับมนุษย์เอง จนมนุษย์ชาติต้องใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่จำกัดอย่างไร้อิสรภาพที่ห้อมล้อมไปด้วยกำแพงสูงใหญ่และนครใต้ดิน ตามที่กล่าวมานี้ตัวละครมนุษย์จึงเป็นเครื่องย้ำเตือนให้มนุษย์รู้ว่าหากมนุษย์ขาดนิเวศสำนึกและใช้วิทยาศาสตร์เพื่อหวังอำนาจสูงสุดเหนือสิ่งมีชีวิตอื่น สักวันหนึ่งธรรมชาติก็สามารถได้กลับเอาคืนมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน

5. บทสรุป

สื่อจากประเทศญี่ปุ่นประเภทมังงะหรือการ์ตูนญี่ปุ่นได้รับความนิยมและเผยแพร่ไปทั่วโลกเนื่องจากมีโครงเรื่องที่หลากหลาย มังงะที่มีโครงเรื่องแนววิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นความแปลกแยกของมนุษย์ต่อสิ่งมีชีวิตอื่น และสะท้อนความคิดของมนุษย์ที่ตั้งตนเป็นสิ่งมีชีวิตสูงสุดบนห่วงโซ่อาหารและนิยามความ “ไม่ใช่มนุษย์” ให้กับสิ่งมีชีวิตอื่น มังงะสามเรื่องนี้กระตุ้นเตือนมนุษย์ให้ทบทวนการกระทำของตนต่อธรรมชาติผ่านตัวละคร “อมมนุษย์” เพื่อให้มนุษย์ได้เห็นภาพตนเองที่

ถูกไล่ล่าจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นและถูกจับกินเป็นอาหารบ้าง ความรู้สึกหวาดสะพรึงที่มนุษย์ได้รับจากการเห็นพฤติกรรมของอมมนุษย์นำไปสู่การตระหนักรู้ว่าที่ผ่านมามนุษย์เป็นฝ่ายรุกรานและทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพียงฝ่ายเดียว อีกทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ยังทำให้มนุษย์ทดลองขยายเผ่าพันธุ์ สร้างสิ่งมีชีวิตชนิดใหม่ที่ทรงพลังหมายจะให้เผ่าพันธุ์ตนเองยิ่งใหญ่กว่าเผ่าพันธุ์อื่น แต่ในท้ายที่สุดการกระทำของมนุษย์ได้ย้อนกลับมาทำลายตัวมนุษย์เองในรูปแบบ “อมมนุษย์” มังงะทั้งสามเรื่องนี้ยังนำผู้อ่านไปสู่คำถามเชิงปรัชญาที่ว่า มนุษย์กำลังแปลกแยกจากตัวตนของตนเองหรือไม่ มนุษย์ไม่อาจดำรงอยู่ได้โดยปราศจากการแบ่งแบบชั่วคราวข้าม “เรา/เขา” “มนุษย์/อมมนุษย์” ความคลุมเครือและลักษณะ

คลุมสมของตัวละครอมมนุษย์ที่คล้ายมนุษย์แต่ก็มีไวมนุษย์ ทำให้มนุษย์ถูกหลอกหลอนด้วยความรู้สึกที่เผ่าพันธุ์มนุษย์ที่ตนเคยคิดว่าแข็งแกร่งที่สุดและมีขอบเขตที่ชัดเจนมากที่สุดกลับถูกทำให้คลุมเครือ พร่าเลือน แบ่งแยกมิได้ นำมาซึ่งความรู้สึกหวาดกลัวว่า “เรา” ก็อาจกลายเป็น “อมมนุษย์” ได้เช่นกัน ภาพสะท้อนเหล่านี้ อาจนำมาสู่การทบทวนตนเองของมนุษย์เกี่ยวกับนิยาม “ความเป็นมนุษย์” ว่าเส้นแบ่งอยู่ที่จิตสำนึกหรือลักษณะทางกายภาพเพราะตัวละครอมมนุษย์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่า “อมมนุษย์” อาจมีความเป็นมนุษย์มากกว่ามนุษย์ ในหลายสถานการณ์ ในขณะที่มนุษย์ไม่เคยตั้งคำถามกับตนเองว่ามนุษย์มี “ความเป็นมนุษย์” หรือไม่ในการดำรงอยู่ในระบบนิเวศและสังคมร่วมกับผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] ชวรินทร์ ศิลปะสุวรรณ. (2558). *การเรียนรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านสื่อการ์ตูนญี่ปุ่น*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [2] ชาญศักดิ์ พบลาม. (2556). การศึกษารูปแบบตัวการ์ตูนแบบพื้นฐานญี่ปุ่นและแบบพื้นฐานอเมริกา เพื่อการออกแบบหนังสือประกอบการเรียน สำหรับนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์วิทยาเขต กำแพงแสน. *Veridial E-Journal, SU*, 6(1), 536-547.
- [3] ชุย อิชิตะ. อิศรา อุตมพนามิชย์ (แปล). (2558). *โตเกียว กูล*. กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์คอมมิกส์.
- [4] เจียรทศ ประพฤติชอบ. (2558). “การ์ตูน” สื่อที่น่าจับตา มาพร้อมมูลค่าที่น่าจับใจ. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิตัว*, 1(1), 1-13.
- [5] นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2561). มนุษย์กินคน คนกินเนื้อมนุษย์ (Cannibalism). *ศิลปวัฒนธรรม*, 1-2.
- [6] บารณี บุญทรง. (2547). บทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงทำงานในสังคมญี่ปุ่นตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง. *วารสารศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 4(2), 41-63.
- [7] ปิยะนุช วิริยนะวัตร. (2549). ภาพผู้หญิงญี่ปุ่นที่สะท้อนในงานเขียนสมัยเมจิ. *วารสารศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 6(1), 196-228.
- [8] วาสนา ปานนวม. (2555). การส่งเสริมการ์ตูนญี่ปุ่น เครื่องมือ Soft Power และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 29(1), 76-85.
- [9] วิมลฉัฐ หวังสิทธิกุล. (2560). BL กับ มุมมองเพศสภาวะ (Gender): “ภาพสะท้อนผ่านสื่อท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมญี่ปุ่น”. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 7(1), 70-77
- [10] ศรีเรื่อน แก้วกั้งกวน. (2551). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา)*. สมุทรสาคร: บริษัทสำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน จำกัด.
- [11] ฮาจิเมะ อิชายามะ. ประสิทธิ์ (แปล). (2553). *ผ่าพิภพไททัน*. กรุงเทพฯ: วิทยุлықกิจการพิมพ์.
- [12] ฮิโตะชิ อิวากากิ. SPRANT (แปล). (2554). *ปรลิต*. กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์คอมมิกส์.
- [13] Arens William. (1979). *The Man-Eating Myth: Anthropology and Anthropophagy*. US: Oxford University Press.
- [14] Clarke C. Arthur. (2010). *2001: A Space Odyssey*. US: New American Library.
- [15] Deborah Shamoan and Chris McMorran. (2016). *Teaching Japanese Popular Culture*. Michigan: The Association for Asian Studies, INC.
- [16] Easthope Antony. (1998). “HOMI BHABHA, HYBRIDITY AND IDENTITY, OR DERRIDA VERSUS LACAN.” *Hungarian Journal of English and American Studies (HJEAS)*. Vol. 4, No. 1/2, THEORY AND CRITICISM [Part 1] (1998), 145-151.
- [17] Erika Fujiwara. (2010). *An Analysis of Contemporary Manga Culture in Japan and Sweden with a study of the works of Naoki Urasawa*. Lunds University.
- [18] Freud Sigmund. (2003). *The Uncanny*. US: Penguin Classics.

- [19] Marshall, Ian. (2005). New Connections in Ecocriticism. *Interdisciplinary Literary Studies* 7.1 Penn State UP, 1-4.
- [20] Murphy D. Patrick, (2009). *Ecocritical Explorations in Literary and Cultural Studies Fences, Boundaries, and Fields*. UK: Lexington Books.
- [21] Rand, E. J. (2013). "Critical queer rhetorics bites back". *Western Journal of Communication*, 77(5), 533-537.
- [22] _____. (2014). *Reclaiming Queer: Activist and Academic Rhetorics of Resistance*. Tuscaloosa, AL: University of Alabama Press.
- [23] Staszak J.-F. (2009). "Other/Otherness." *Kitchin R. and Thrift N. (eds.), International Encyclopaedia of Human Geography*, vol. 8, 43-47. Oxford: Elsevier Science & Technology.
- [24] Takeshi Matsui. (2009). *The Diffusion of Foreign Cultural Products: The Case Analysis of Japanese Comics (Manga) Market in the US*. Tokyo: Hitotsubashi University.
- [25] Todorov, T. (1994). *On Human Diversity: Nationalism, Racism, and Exoticism in French Thought*. Harvard: Harvard University Press.
- [26] William M. Tsutsui. (2010). *Japanese Popular Culture and Globalization*. Michigan: The Association for Asian Studies, INC.
- [27] Yep, G. A., Lovaas, K. E., & and Elia, J. (Eds.). (2003). *Queer Theory and Communication: from Disciplining Queers to Queering the Discipline(s)*. Binghamton, NY: Hawthorne Press.

หน่วยงานผู้แต่ง: 1) ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Affiliation: 1) Department of Literature, Faculty of Humanities, Kasetsart University

2) Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

Corresponding email: ranwarat.p@gmail.com, paphonphatKo@gmail.com